

УДК 355.61:328.02:185(477)

О. П. Голота,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансового забезпечення,
Національний університет оборони України, Україна, м. Київ
ORCIDID: <https://orcid.org/0000-0003-4323-4344>
О. І. Титковський,
директор Департаменту,
Департамент внутрішнього аудиту Міністерства оборони України, Україна, м. Київ
ORCIDID: <https://orcid.org/0009-0004-0403-9962>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.2.193

МЕХАНІЗМ ЗАСТОСУВАННЯ КРИТЕРІЇВ І ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАКУПІВЕЛЬ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ ТА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

O. Holota,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics
and Financial Support, the National Defence University of Ukraine, Ukraine, Kyiv
O. Tytkovskyi,
Director of the Department, Department of Internal Audit of the Ministry of Defence of Ukraine, Ukraine, Kyiv

THE MECHANISM FOR APPLICATION OF CRITERIA AND INDICATORS FOR ASSESSING
THE FUNCTIONING OF THE PROCUREMENT SYSTEM OF THE MINISTRY
OF DEFENSE AND ARMED FORCES OF UKRAINE UNDER
THE CONDITIONS OF THE MARTIAL LAW

Стаття присвячена аналізу сучасного стану механізму здійснення закупівель (заходи процедур закупівель) в Міністерстві оборони України за тилловим напрямком за централізованими розрахунками (на період дії правового режиму воєнного стану). Проаналізовано процес функціонування системи закупівель (заходи процедур закупівель) для потреб Міністерства оборони та Збройних Сил України за тилловим напрямком за централізованими розрахунками. На основі проведеного аналізу запропонований можливий механізм застосування критеріїв і показників оцінювання функціонування системи оборонних закупівель, який дозволяє оцінити наскільки відповідає встановленим регламентам дії посадових осіб на кожному етапі закупівельних процедур в системі оборонних закупівель. Результати зазначеного аналізу лягають в основу подальшого вивчення функціонування системи оборонних закупівель, а вивчені проблемні питання стають базовими для розроблення можливих заходів з реагування за результатами оцінювання.

Given that Ukraine is in a state of repelling full-scale aggression from Russia, the issue of compliance with the principles of efficiency, effectiveness, economy and legality of spending public funds becomes extremely urgent. It is especially important in this sense to spend funds in the defence procurement system for the needs of the Ministry of Defence and the Armed Forces of Ukraine, because if the specified principles are followed, it will allow spend optimally the allocated funds. Accordingly, it create the prerequisites for meeting the needs of the Ministry of Defence and the Armed Forces of Ukraine with procurement items of the required quality. This, in turn, will have a positive effect on the achievement of the appropriate level of national security, which is especially important in the conditions of warfare.

The article is devoted to the analysis of the current state of the procurement mechanism (measures of procurement procedures) in the Ministry of Defence of Ukraine in the rear direction according to centralized settlements (for the period of the legal regime of martial law).

The methodological basis of the article is the complex of methods, including methods of scientific cognition, analysis and synthesis, systematisation and scientific abstraction. The informational basis of the conducted research is the legal and regulation acts, scientific works of the domestic scientists in the field of defence acquisitions (procurement) and internal control.

As a result, based on the conducted analysis, the author proposed a possible mechanism for the application of criteria and indicators for evaluating the functioning of the defence procurement system, which allows assessing the extent to which the actions of officials at each stage of procurement procedures in the defence procurement system comply with the established regulations. In the conditions of the legal regime of martial law for the Ministry of Defence and the Armed Forces of Ukraine, the mentioned mechanism will be extremely important in creating an effective internal control system, which in turn will have a positive effect on the proper functioning of the defiance procurement system.

The results of the analysis form the basis of further study of the functioning of the defence procurement system, and the studied problematic issues become basic for the development of possible response measures based on the evaluation results.

Ключові слова: оборонні закупівлі; внутрішній контроль; управління ризиками; механізм застосування критеріїв; Міністерство оборони України; Збройні Сили України; воєнний стан.

Key words: defence procurement (acquisition); internal control; risk management; the mechanism of applying the criteria; Ministry of Defence Ukraine; Armed Forces of Ukraine; martial law.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Враховуючи, що Україна знаходиться в стані відбиття повномасштабної агресії з боку росії, вкрай актуальним постає питання дотримання принципів ефективності, результативності, економії та законності витрачання державних коштів. Особливо важливим в цьому сенсі є витрачання коштів у системі оборонних закупівель для потреб Міністерства оборони та Збройних Сил України, оскільки в разі дотримання вказаних принципів це дозволить і оптимально витратити кошти, які виділяються, і, відповідно, створити передумови для забезпечення потреб Міністерства оборони та Збройних Сил України предметами закупівель необхідної якості. Це, в свою чергу, позитивно позначиться на досягненні належного рівня національної безпеки, що особливо важливо в умовах ведення війни.

Одне з головних завдань системи оборонних закупівель полягає у забезпеченні ефективності використання державних коштів, як оптимального співвідношення ціни та якості предметів закупівель, дотримуючись при

цьому вимог норм права ЄС, національного законодавства й політики у сфері оборонних закупівель.

Досягти належного результату можна завдяки належному управлінню системою оборонних закупівель. В свою чергу, однією з функцій управління є контроль, тому сприяти налагодженню необхідного рівня функціонування системи закупівель для потреб Міністерства оборони та Збройних Сил України може дієва система внутрішнього контролю.

Побудова механізму оцінювання функціонування системи державних оборонних закупівель є сферою постійних досліджень та пошуків найкращих аналітичних рішень серед науковців та фахівців. В умовах дії правового режиму воєнного стану для Міністерства оборони та Збройних Сил України згаданий механізм буде надзвичайно важливим у створенні дієвої системи внутрішнього контролю, яка в свою чергу позитивно впливатиме на належне функціонування системи закупівель для потреб Міністерства оборони та Збройних Сил України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні питання дослідження різних юридичних та економічних аспектів проведення державних (публічних) закупівель викладено у працях таких вітчизняних і зарубіжних вчених як М. В. Голованенко [1], В. П. Горин [2], Д. Є. Мартинович [3], В. П. Міняйло [4], В. В. Морозов [5], В. М. Новаковець [6], І. М. Парасій-Вергуненко [7], М. С. Письменна [8], Г. І. Пінкас [9], В. В. Смирчинський [10], А. О. Сошніков [11] та інші. Водночас питанню розроблення механізму оцінювання функціонування системи державних оборонних закупівель як складової системи внутрішнього контролю за використанням бюджетних коштів науковцями майже не приділялось уваги.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є проаналізувати механізм здійснення закупівель (заходи процедур закупівель) та запропонувати можливий механізм застосування критеріїв і показників оцінювання функціонування системи оборонних закупівель на прикладі централізованих закупівель за тиловим напрямком Міністерства оборони та Збройних Сил України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розглянемо можливий механізм застосування критеріїв і показників функціонування системи закупівель в Міністерстві оборони та Збройних Силах України до заходів процедур закупівель зазначеної системи за тиловим напрямком за централізованими розрахунками (на період дії правового режиму воєнного стану).

В практиці закупівель процедура здійснення кожної закупівлі складається з декількох етапів, а саме:

етапу формалізації процедури закупівлі (визначення та призначення особи/осіб, які відповідають за: формування потреби у закупівлях, визначення характеристик предмету закупівлі та вимог щодо його постачання, визначення порядку здійснення процедури закупівлі, експертизу проєкту договору (контракту) та порядку ведення претензійно-позовної діяльності, перевірку якості та повноти отриманих товарів, робіт та послуг тощо; а також встановлення регламентів здійснення усіх етапів закупівлі);

етапу планування (безпосереднє визначення потреби складання та затвердження плануючого документу закупівель (Переліку та обсягу закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення, інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони Міністерства оборони України, далі — Переліку);

етапу пошуку постачальника (визначення закупівельної процедури та застосування критеріїв відбору). Так, у відповідності до вимог Особливостей здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2022 № 1275 визначено що державні замовники здійснюють оборонні закупівлі то-

варів і послуг оборонного призначення, інших товарів і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони, вартість яких дорівнює або перевищує 200 тис. гривень, робіт оборонного призначення та робіт для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони, у разі коли їх вартість дорівнює або перевищує 1,5 млн гривень (крім закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення, що становлять державну таємницю, а також закупівлі озброєння, військової і спеціальної техніки, боєприпасів та їх складових частин та послуг із розроблення, ремонту, модернізації озброєння, військової і спеціальної техніки, боєприпасів та їх складових частин), у порядку проведення відкритих торгів, що визначений Особливостями здійснення публічних закупівель..., затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 № 1178 (далі Особливостей № 1178) [12], або в порядку проведення спрощених закупівель, визначених Законом України "Про публічні закупівлі" (далі Закону), в електронній системі закупівель, або в порядку відбору постачальника шляхом запиту ціни пропозицій постачальників відповідно до Порядку формування та використання електронного каталогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.09.2020 № 822 [13], а також без застосування конкурентних процедур закупівель допускається за однієї з таких умов: розрахунок ціни договору передбачає прибуток до 25 відсотків собівартості товарів, робіт та послуг, у разі коли виконавець державного контракту (договору) є виробником запропонованого товару, надавачем послуг або виконавцем робіт; якщо виконавець державного контракту (договору) не є виробником товару, він має гарантувати, що сукупний прибуток усіх суб'єктів господарювання, що були залучені в ланцюгу постачання між виробником товару і виконавцем державного контракту (договору), становить до 25 відсотків первинної собівартості товару¹ [14]. Відповідно, решта закупівель державних замовників, які здійснюють оборонні закупівлі товарів і послуг оборонного призначення, інших товарів і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони може здійснюватися без застосування конкурентних процедур;

етапу укладання контракту (договору, додаткової угоди до контракту (договору)) (застосування критеріїв оцінювання ризиків контракту (договору)) та порядку оплати контракту (договору);

етапу виконання контракту (договору) (оцінювання повноти та якості виконання договору (контракту), а також, за потребою, обґрунтованості та результативності ведення претензійно-позовної діяльності).

Тому вважаємо, що оцінювання функціонування системи закупівель в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України повинно відбуватись на усіх етапах здійснення закупівлі та відповідно надавати комплексне уявлення за рахунок агрегування показників оцінювання її окремих складових.

Розглянемо окремо кожний етап здійснення закупівель для потреб Міністерства оборони та Збройних Сил України на прикладі вказаних закупівель (за ти-

¹ Собівартість товарів, робіт і послуг визначається виробником товару, надавачем послуг або виконавцем робіт на підставі стандартів бухгалтерського обліку.

ловим напрямком за централізованими розрахунками) та можливий механізм застосування критеріїв і показників функціонування до заходів процедур цих закупівель.

Як було зазначено вище, початковий етап, це етап формалізації процедури закупівлі. Необхідно відмітити, що цей етап є особливо важливим в сенсі запровадження ефективної системи внутрішнього контролю, основою якої є базовий компонент — внутрішнє середовище, яке має передбачати:

встановлення мети та стратегічних цілей процесу закупівель;

визначення посадових осіб (колегіального органу тощо), відповідального за організацію та проведення процедури закупівель;

встановлення переліку завдань та функцій, їх розподіл та закріплення за визначеними посадовими особами (колегіальним органом тощо);

чітку регламентацію внутрішніх порядків та процедур процесу закупівлі, повноважень, відповідальності та підзвітності визначених посадових осіб (колегіального органу тощо);

забезпечення контролю керівництва за дотриманням визначеними посадовими особами (колегіальним органом тощо) законодавства (у тому числі у сфері запобігання і виявлення корупції), правил етичної поведінки, бюджетної дисципліни та внутрішніх порядків і процедур процесу закупівлі, складення та подання звітності про результати діяльності.

Крім цього, запровадження системи внутрішнього контролю передбачає здійснення попередньо регламентованого комплексу заходів на усіх етапах оборонних закупівель, які стосуються:

управління ризиками (ідентифікацію, оцінку та обрання способів реагування на ризики на усіх етапах процесу закупівлі тощо);

здійснення заходів контролю (зокрема встановлення процедур авторизації та підтвердження операцій процесу закупівель, проведення оцінки діяльності визначених посадових осіб (колегіального органу тощо));

здійснення інформаційного та комунікаційного обміну (встановлення порядків обміну інформацією про стан процесу закупівлі, організації документообігу та роботи з документами стосовно процесу закупівлі тощо);

здійснення моніторингу (проведення періодичної оцінки виконання окремих завдань та функцій, інформування керівництва установи щодо недоліків у системі

Таблиця 1. Застосування визначених критеріїв на етапі формалізації процесу закупівель

Критерій	Застосування (порівняння з фактичним станом)
1. Відповідність мети та стратегічних цілей процесу закупівель завданням та функціям Міністерства оборони України	2 – відповідає: мета та стратегічні цілі процесу закупівель у повному обсязі відповідають завданням та функціям Міноборони, зокрема стосовно забезпечення життєдіяльності Збройних Сил, їх функціонування, бойової та мобілізаційної готовності, боєздатності, підготовки до виконання покладених на них завдань, використання фінансових ресурсів згідно з потребами у межах коштів, передбачених державним бюджетом та здійснення контролю за їх ефективним використанням, організації виконання робіт і надання послуг в інтересах Збройних Сил 1 – частково відповідає: мета та цілі процесу закупівель підлягають коригуванню та доопрацюванню щодо їх відповідності завданням та функціям Міноборони 0 – не відповідає: мета та цілі процесу закупівель не відповідають завданням та функціям Міноборони
2. Посадові особи (члени колегіального органу тощо), відповідальні за організацію та проведення процедури закупівель, відповідають кваліфікаційним (фаховим, етичним тощо) вимогам, необхідним для якісного виконання завдань та функцій.	2 – відповідає: посадові особи (члени колегіального органу тощо), відповідальні за організацію та проведення процедури закупівель мають фахові компетенції, навички, освіту та досвід роботи у сфері публічних закупівель 1 – частково відповідає: визначені посадові особи (члени колегіального органу тощо) частково мають необхідні фахові компетенції, навички, освіту та досвід роботи 0 – не відповідає: визначені посадові особи (члени колегіального органу тощо) не мають необхідних фахових компетенцій, навичок, освіти та досвіду роботи
3. Внутрішні регламенти процесу закупівель передбачають: належне документування порядку здійснення кожної операції; розподіл завдань, функцій, прав, повноважень та відповідальності учасників процесу закупівлі; порядок підзвітності керівнику державного органу.	2 – відповідає: внутрішні регламенти належним чином оформлені, затверджені, містять передбачені критерієм норми у повному обсязі, доведені під розпис кожному учаснику процесу закупівель, переглядаються на періодичній основі та коригуються в залежності від зміни обставин 1 – частково відповідає: внутрішні регламенти оформлені не належним чином, керівником не затверджені, містять передбачені критерієм норми не у повному обсязі, не доведені під розпис кожному учаснику процесу закупівель, не переглядаються на періодичній основі та не коригуються в залежності від зміни обставин 0 – не відповідає: внутрішні регламенти відсутні
4. Керівництво державного органу здійснює належний контроль за дотриманням визначеними посадовими особами (колегіальним органом тощо): вимог законодавства; правил етичної поведінки; бюджетної дисципліни; внутрішніх порядків і процедур процесу закупівлі; складенням та поданням звітності.	2 – відповідає: у державному органі розроблені та застосовуються ефективні заходи контролю за результатами ідентифікації та оцінки ризиків, які виникають під час процесу закупівель, а також налагоджений процес моніторингу реалізації заходів контролю 1 – частково відповідає: заходи контролю мають формальний характер та не базуються на результатах ідентифікації та оцінки ризиків; моніторинг реалізації заходів контролю здійснюється формально 0 – не відповідає: заходи контролю не розроблені, процес моніторингу не здійснюється

Джерело: розроблено авторами.

внутрішнього контролю, виявлених за результатами здійснення моніторингу тощо).

Слід зазначити що належне функціонування усіх елементів системи внутрішнього контролю [15] передбачає періодичну оцінку її ефективності.

Для якісного здійснення такої оцінки необхідно розробити та запровадити механізм застосування критеріїв, алгоритм дії якого можна визначити наступним чином:

1) визначити (встановити) низку критеріїв, які визначають належний (якісний, ефективний, результативний, економний та законний) стан виконання кожної окремої операції (як має бути);

2) визначення фактичного стану виконання кожної окремої операції (як є фактично);

3) здійснити порівняння фактичного стану виконання кожної окремої операції з визначеним (встановленим) відповідним критерієм;

4) визначити ступінь відповідності (невідповідності) фактичного стану виконання кожної окремої операції визначеному (встановленому) критерію.

За результатами оцінки ефективності необхідно у мінімальні терміни розробити та запровадити заходи реагування, які дозволять максимально наблизити фактичний стан виконання кожної окремої операції процесу закупівлі до належного (якісного, ефективного, результативного, економного та законного) стану виконання.

Так, у таблицях 1—5 можна відслідкувати запропонований механізм застосування критеріїв на кожному з етапів закупівель.

Результатами застосування механізму критеріїв вважаються кількісні показники (сумарна кількість балів), які вказують на те, чи створені належні умови для забезпечення принципів ефективності, результативності, економії та законності (далі — Принципи під час здійснення процесу закупівель).

Так, з урахуванням визначеної суми балів за результатами застосування зазначених вище критеріїв, процес закупівель можна вважати таким, що:

Таблиця 2. Застосування визначених критеріїв на етапі планування оборонних закупівель

Критерій	Застосування (порівняння з фактичним станом)
1. Необхідність предмету закупівлі, включеного до Переліку, належним чином обгрунтована.	2 – відповідь: обгрунтування предмету закупівлі належним чином документально оформлено та ґрунтується на достовірних матеріалах та інформації, які можливо перевірити 1 – частково відповідь: обгрунтування предмету закупівлі не ґрунтується на достовірних матеріалах та інформації, які можливо перевірити 0 – не відповідь: обгрунтування предмету закупівлі відсутнє
2. Терміни та обсяги постачання предмету закупівлі, включеного до Переліку, відповідають принципу реальності для потенційних постачальників.	2 – відповідь: вимоги щодо термінів та обсягів постачання предмету закупівлі, включеного до Переліку, за результатами дослідження спроможностей потенційних постачальників, відповідають таким спроможностям (виробничим, логістичним тощо) 1 – частково відповідь: вимоги щодо термінів та обсягів постачання предмету закупівлі, за результатами дослідження спроможностей потенційних постачальників, частково відповідають таким спроможностям та викликають сумніви щодо їх реальності 0 – не відповідь: вимоги щодо термінів та обсягів постачання предмету закупівлі не відповідають спроможностям потенційних постачальників
3. Технічні та якісні характеристики предмету закупівлі, включеного до Переліку, належним чином обгрунтовані (не є занадто вузькими або занадто розмитими).	2 – відповідь: в наявності документально оформлене детальне та достовірне обгрунтування технічних та якісних характеристик предмету закупівель, яке ґрунтується на достовірних матеріалах та інформації, які можливо перевірити 1 – частково відповідь: в наявності документально оформлене обгрунтування технічних та якісних характеристик предмету закупівель, яке не ґрунтується на достовірних матеріалах та інформації, які можливо перевірити 0 – не відповідь: обгрунтування технічних та якісних характеристик предмету закупівель відсутнє
4. Розмір очікуваної вартості предмету закупівель, включеного до Переліку, належним чином обгрунтований та відповідає принципам ефективності та економії.	2 – відповідь: розмір очікуваної вартості розрахований відповідно до затвердженої методики, яка передбачає застосування методів та процедур дослідження та верифікації, які забезпечують дотримання принципів ефективності та економії під час процесу закупівлі 1 – частково відповідь: розмір очікуваної вартості розрахований без застосування попередньо розробленої та затвердженої методики 0 – не відповідь: відсутній будь-який розрахунок розміру очікуваної вартості предмету закупівлі

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 3. Застосування визначених критеріїв на етапі пошуку постачальника, а саме здійснення процедури закупівлі з визначенням переможця (на прикладі спрощеної процедури)

Критерій	Застосування (порівняння з фактичним станом)
1. Оголошення про проведення закупівлі оприлюднено у визначені законодавством терміни.	2 – відповідь: терміни оприлюднення оголошення про проведення закупівлі дотримані 0 – не відповідь: терміни оприлюднення оголошення про проведення закупівлі не дотримані
2. Оприлюднене оголошення про проведення закупівлі містить інформацію відповідно до ст. 10 Закону... у повному обсязі.	2 – відповідь: оприлюднене оголошення про проведення закупівлі у повному обсязі містить інформацію відповідно до ст. 10 Закону... 1 – частково відповідь: оприлюднене оголошення про проведення закупівлі не містить інформацію відповідно до ст. 10 Закону..., яка може <u>несуттєво</u> впливати на ефективність та результативність закупівлі 0 – не відповідь: оприлюднене оголошення про проведення закупівлі не містить інформацію відповідно до ст. 10 Закону..., яка може <u>суттєво</u> впливати на ефективність та результативність закупівлі
3. Оголошення про проведення закупівлі та вимоги до предмета закупівлі не містять вимог, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників	2 – відповідь: оприлюднене оголошення про проведення закупівлі не містить вимог, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників 0 – не відповідь: оприлюднене оголошення про проведення закупівлі містить вимоги, що обмежують конкуренцію та призводять до дискримінації учасників
4. Строк розгляду найбільш економічно вигідної пропозиції не перевищує встановлений законодавством термін з дня завершення електронного аукціону	2 – відповідь: строк розгляду найбільш економічно вигідної пропозиції <u>не перевищує</u> 5 робочих днів (20 робочих днів)* з дня завершення електронного аукціону 0 – не відповідь: строк розгляду найбільш економічно вигідної пропозиції <u>перевищує</u> 5 робочих днів (20 робочих днів) з дня завершення електронного аукціону
5. Випадки відхилення пропозиції учасника замовником відповідають вимогам, визначеним законодавством	2 – відповідь: випадки відхилення пропозиції учасника замовником <u>відповідають</u> вимогам частини 13 статті 14 Закону... 0 – не відповідь: випадки відхилення пропозиції учасника замовником <u>не відповідають</u> вимогам частини 13 статті 14 Закону...
6. Оприлюднення повідомлення про намір укласти контракт (договір) про закупівлю в електронній системі закупівель здійснюється у визначений законодавством термін	2 – відповідь: оприлюднення повідомлення про намір укласти контракт (договір) про закупівлю в електронній системі закупівель здійснюється протягом 1 дня з дати ухвалення такого рішення 0 – не відповідь: терміни оприлюднення не дотримані

* У відповідності до п.10 ст. 29 Закону строк розгляду тендерної пропозиції/пропозиції, що за результатами оцінки визначена найбільш економічно вигідною, не повинен перевищувати п'яти робочих днів з дня визначення найбільш економічно вигідної пропозиції. Такий строк може бути аргументовано продовжено замовником до 20 робочих днів. У разі продовження строку замовник оприлюднює повідомлення в електронній системі закупівель протягом одного дня з дня прийняття відповідного рішення.

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 4. Застосування визначених критеріїв на етапі укладання контракту про закупівлю

Критерій	Застосування (порівняння з фактичним станом)
1. Предмет контракту (договору) закупівлі чітко відповідає даним Переліку	2 – відповідає: в умовах контракту (договору) визначений предмет закупівель, передбачений Переліком, з урахуванням визначених технічних та якісних характеристик 1 – частково відповідає: в умовах контракту (договору) визначений предмет закупівель, передбачений Переліком, із зміненими (зниженими) технічними та якісними характеристиками 0 – не відповідає: в умовах контракту (договору) визначений предмет закупівель, який не відповідає Переліку та обсягам
2. Замовником підтверджено відсутність інформації у доступних джерелах про банкрутство виконавця, кримінальні провадження, позови, суми заборгованості тощо	2 – відповідає: інформація про роботу з ризиками невиконання умов контракту (договору) з боку виконавця (банкрутство виконавця, кримінальні провадження, позови, суми заборгованості тощо) ґрунтується на достовірних матеріалах та інформації, які можливо перевірити 1 – частково відповідає: інформація про роботу з ризиками невиконання умов контракту (договору) з боку виконавця (банкрутство виконавця, кримінальні провадження, позови, суми заборгованості тощо) не підтверджена задокументованими результатами досліджень 0 – не відповідає: інформація про роботу з ризиками невиконання умов контракту (договору) з боку виконавця відсутня
3. Умови контракту (договору) та подальших змін до нього (особливо у частині обсягів поставки поточного бюджетного періоду) враховують обсяги фінансування та бюджетних зобов'язань.	2 – відповідає: в умовах контракту (договору) під час визначення обсягів постачання предмету закупівель враховані результати дослідження обсягів фінансування та бюджетних зобов'язань поточного бюджетного періоду 1 – частково відповідає: в умовах контракту (договору) під час визначення обсягів постачання предмету закупівель частково враховані результати дослідження обсягів фінансування та бюджетних зобов'язань поточного бюджетного періоду 0 – не відповідає: дослідження обсягів фінансування та бюджетних зобов'язань поточного бюджетного періоду не здійснювалися

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 5. Застосування визначених критеріїв на етапі виконання контракту про закупівлю

Критерій	Застосування (порівняння з фактичним станом)
1. Істотні умови контракту (договору) не змінювалися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадків	2 – відповідає: істотні умови контракту (договору) не змінювалися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім випадків, визначених пунктом 19 Особливостей №1178, або якщо інше не передбачено нормативно-правовими актами, прийнятими на виконання п. 2 ч. III ст. 30 Закону... 1 – частково відповідає: істотні умови контракту (договору) змінювалися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, проте це не вплинуло на дотримання принципів ефективності, результативності та економності процесу закупівлі 0 – не відповідає: істотні умови контракту (договору) змінювалися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами та це погіршило ефективність, результативність та економність процесу закупівлі
2. Рішення про здійснення попередньої оплати прийнято відповідно до належного обґрунтування та висновків стосовно спроможності виконавця забезпечити виконання умов контракту (договору)	2 – відповідає: рішення про здійснення попередньої оплати прийнято за наявності документально оформленого обґрунтування спроможності виконавця забезпечити виконання умов контракту (договору) 1 – частково відповідає: рішення про здійснення попередньої оплати прийнято за наявності не підтверджених документально даних щодо спроможності виконавця забезпечити виконання умов контракту (договору) 0 – не відповідає: рішення про здійснення попередньої оплати за відсутності даних стосовно спроможності виконавця забезпечити виконання умов контракту (договору)
3. Рішення щодо перенесення терміну погашення попередньої оплати прийнято відповідно до належного обґрунтування	2 – відповідає: рішення про перенесення терміну погашення попередньої оплати прийнято за наявності документально оформленого обґрунтування (сертифікату / висновку Торгово-промислової палати України) 0 – не відповідає: рішення про перенесення терміну погашення попередньої оплати прийнято за відсутності документально оформленого обґрунтування (сертифікату / висновку Торгово-промислової палати України)

Джерело: розроблено авторами.

забезпечує дотримання Принципів — від 35 до 40 балів;

частково забезпечує дотримання Принципів — від 11 до 34 балів;

не забезпечує дотримання Принципів — від 0 до 10 балів.

На підставі отриманих результатів необхідно розробити відповідні заходи реагування з метою удосконалення системи внутрішнього контролю та управління ризиками з метою максимально ефективного та результативного витрачання бюджетних коштів під час здійснення процесу закупівель.

ВИСНОВКИ

У статті проаналізовано механізм здійснення централізованих закупівель (заходи процедур закупівель) за тиловим напрямком для потреб Міністерства оборони та Збройних Сил України в умовах правового режиму воєнного стану та запропонований механізм застосування критеріїв і показників, який дозволяє оцінити наскільки відповідає встановленим регламентам дії посадових осіб на кожному етапі закупівельних процедур в системі оборонних закупівель. У подальших дослідженнях доцільно розробити можливі заходи з реагування за результатами оцінювання.

Література:

1. Голованенко М. В. Ефективність державної закупівельної логістики в умовах запровадження системи "Прозоро". Теоретичні та прикладні питання економіки. 2016. Вип. 2. С. 79—87.
2. Горин В. Фінансові аспекти системи державних закупівель. Вісник КНТЕУ. 2011. № 6. С. 65—73.
3. Мартинович Д. Є. Аналіз ефективності публічних закупівель як інструменту державної допомоги. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 18. С. 70—76.
4. Міняйло В. П. До питання оцінки ефективності державних закупівель. Економічні науки. Серія "Облік і фінанси". 2010. № 7 (25). Ч. 2. С. 305—313.
5. Морозов В. В. Основи закупівель товарів, робіт та послуг в проєктах: тендерні процедури та контракти. Київ: Таксон, 2003. 744 с.
6. Новаковець В. М. Фінансово-правовий механізм регулювання державних закупівель: дис. канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2012. 252 с.
7. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз публічних закупівель: методичні та практичні аспекти. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка". 2017. № 7 (35). С. 65—71.
8. Письменна М. С. Контроль дотримання принципів державних закупівель. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: "Економіка і менеджмент". 2016. № 22. С. 176—179.
9. Пінкас Г. І. Система ефективного державного фінансового контролю і координації у сфері державних закупівель. Актуальні проблеми економіки. № 2 (92). 2009. С. 57—69.
10. Смирчинський В. Аналіз, контроль і аудит процедур державних закупівель. Державні закупівлі України. 2007. № 9. С. 28—32.
11. Сошніков А. О. Теоретичні засади здійснення публічних закупівель. Часопис Київського університету права. 2015. № 3. С. 221—226.
12. Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених законом України "Про публічні закупівлі", на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178. Офіційний вісник України, 2022 р., № 84, ст. 5176.
13. Про затвердження Порядку формування та використання електронного каталогу: постанова Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2020 р. № 822. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/822-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 3 січня 2024).
14. Особливості здійснення оборонних закупівель на період дії правового режиму воєнного стану, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2022 р. № 1275. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 3 січня 2024).
15. Про затвердження Порядку організації в системі Міністерства оборони України внутрішнього контролю та управління ризиками: наказ Міністерства оборони України від 02.04.2015 № 145. URL: https://www.mil.gov.ua/content/pdf/vnytr_control/n145_020419.pdf (дата звернення 3 січня 2024).

References:

1. Holovanenko, M. V. (2016), "The effectiveness of state procurement logistics in the context of the implementation of the "Prozoro" system", *Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky*, vol. 2, pp. 79—87.
2. Horyn, V. (2011), "Financial aspects of the public procurement system", *Visnyk KNTEU*. vol. 6, pp. 65-73.
3. Martynovych, D. Ye. (2016), "Analysis of the effectiveness of public procurement as an instrument of state aid", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 18, pp. 70—76.
4. Minaiilo, V. P. (2010), "To the issue of evaluating the effectiveness of public procurement", *Ekonomichni nauky. Serii "Oblik i finansy"*, vol. 7 (25), no. 2, pp. 305—313.
5. Morozov, V. V. (2003), *Osnovy zakupivel' tovariv, robit ta posluh v proektakh: tenderni protsedury ta kontrakty* [Basics of procurement of goods, works and services in projects: tender procedures and contracts], Takson, Kyiv, Ukraine.
6. Novakovets, V. M. (2012), "Financial and legal mechanism for regulation of public procurement", Ph.D. Thesis, Legal Sciences, National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine.
7. Parasii-Verhunencko, I. M. (2017), "Analysis of public procurement: methodical and practical aspects", *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*. Serii "Ekonomika", vol. 7 (35), pp. 65—71.
8. Pysmenna, M. S. (2016), "Control of compliance with the principles of public procurement", *Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Serii: "Ekonomika i menedzhment", vol. 22, pp. 176—179.
9. Pinkas, H. I. (2009), "The system of effective state financial control and coordination in the field of public procurement", *Aktualni problemy ekonomiky*, vol. 2 (92), pp. 57—69.
10. Smyrychynskiy, V. (2007), "Analysis, control and audit of public procurement procedures", *Derzhavni zakupivli Ukrainy*, vol. 9, pp. 28—32.
11. Soshnikov, A. O. (2015), "Theoretical foundations of public procurement", *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, vol. 3, pp. 221—226.
12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "Peculiarities of public procurement of goods, works and services for customers provided for by the Law of Ukraine "On Public Procurement" for the period of the martial law legal regime in Ukraine and within 90 days from the date of its termination or cancellation", *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, vol. 84, art. 5176.
13. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Resolution "About the approval of the Procedure for the formation and use of the electronic catalog", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/822-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 3 January 2024).
14. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "Peculiarities of defense procurement during the period of the martial law legal regime", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-2022-%D0%BF#Text> (Accessed 3 January 2024).
15. Ministry of Defence of Ukraine (2019), Order "On the approval of the Organization Procedure in the system of internal control and risk management of the Ministry of Defence of Ukraine", available at: https://www.mil.gov.ua/content/pdf/vnytr_control/n145_020419.pdf (Accessed 3 January 2024).

Стаття надійшла до редакції 09.01.2024 р.